

Општина Демир Хисар

ПРОФИЛ НА ОПШТИНА ДЕМИР ХИСАР

Септември, 2008

**Програма за локален економски развој (ЛЕР)
Поддржано од УСАИД/ МЛСА**

ПРОФИЛ НА ОПШТИНА ДЕМИР ХИСАР

Октомври, 2008

Подготовка:

Тим за ЛЕР на Општина Демир Хисар
Урбан Рурален Консалтинг-УРЦ, Скопје

Рецензент:

Г-ѓа Розалија Василевска Карчитцка, УСАИД/ МЛСА

Издавач:

Општина Демир Хисар

Адреса:

Демир Хисар, Битолска бб

Контакт:

Градоначалник: Г-дин Љупчо Најдовски
Раководител на одделение за ЛЕР: Г-дин Мише Милошески
тел: +389 047/ 276 161
фах: +389 047/ 203 055
email: opstinademirhisar@yahoo.com
www.demirhisar.gov.mk

Лектор:

Ххххххххххх

Техничко уредување:

Ххххххххххххх

Печати:

ххххххххххххх

Тираж:

ххххххххххххх

Авторско право © 2008. Сите права се заштитени. Овој труд не смее да биде преведуван или копиран во целина или негов дел без дозвола на издавачот. Забрането е било какво складирање и архивирање, електронско прилагодување, компјутерско програмирање или користење со некоја слична или различна технологија позната до денес или која ќе се развива во иднина.

Почитувани,

Процесот на децентрализација и новиот Закон за локална самоуправа, иницира потреба од изготвување на стратешки документи, заради забрзан локален развој. Тоа беше повод да го иницираме изготвувањето на овој проект, кој е од особено значење за нашата општина.

Профилот на Општина Демир Хисар е значаен документ, единствен од овој тип кој обезбедува целосни информации и податоци за постојната состојба на социо-економскиот развој и потенцијалите на Општина Демир Хисар. Се надевам дека информациите и податоците што ги содржи овој проект, ќе бидат корисни за домашните и странските инвеститори кои ќе придонесат со нови инвестиции или проширување на постојните, искористување на потенцијалите на општина Демир Хисар. Се разбира, Профилот на општина Демир Хисар ќе биде основа за изготвување и на другите стратешки документи за Локален Економски Развој и Локален Еколошки Акционен план.

Ова е резултат на заеднички труд и работа на тимот за ЛЕР, кој ги посочи потенцијалите за развој на нашата општина.

Благодарност до сите учесници во тимот за ЛЕР кој работеше на Профилот на Општина Демир Хисар, на Урбан Рурален Консалтинг-УРЦ, Скопје за подготовката на профилот, како и на Агенцијата за меѓународен развој на САД, УСАИД која несебично го помогна изготвувањето и издавањето на оваа публикација.

Градоначелник
на Општина Демир Хисар
Љупчо Најдовски

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Ljupcho Najdovski'.

СОДРЖИНА

СОДРЖИНА	5
1. КРАТКА ИСТОРИЈА НА ОПШТИНАТА	6
2. ГЕОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ОПШТИНАТА	6
2.1 Географска положба	6
2.2 Геотектонски карактеристики	7
2.3 Клима	7
3. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ	8
3.1 Био-географски карактеристики	8
3.2 Земјишен фонд	9
3.3 Флора и фауна	10
3.4 Минерални ресурси	11
3.5 Водни ресурси	12
4. ТУРИЗАМ	12
5. ДЕМОГРАФИЈА	13
5.1 Наталитет и миграција	16
6. ЛОКАЛНАТА ВЛАСТ	16
7. ВРАБОТЕНОСТ	20
4.1 Структура на невработените лица според школската подготовка, возраста и половата припадност	20
4.2 Социјална заштита	23
5. ОБРАЗОВАНИЕ	24
6. ЗДРАВСТВО	26
7. ИНФРАСТРУКТУРА И ЈАВНИ УСЛУГИ	28
7.1 Комунална инфраструктура	28
7.1.1 Водоводна инфраструктура	28
7.1.2 Одведување и пречистување на отпадни води	32
7.1.3 Изнесување и депонирање на комунален отпад	32
7.2. Патна мрежа	32
7.3. Електроенергетска инфраструктура	35
7.4. Комуникациска инфраструктура	36
8. ЛОКАЛНА ЕКОНОМИЈА	36
8.1. Земјоделство	38
8.2. Лозарство	40
8.3. Сточарството	41
8.4. Идустрија	42
8.4. Трговија, Транспорт и Услужни Дејности	44
9. ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ ВО ОПШТИНАТА	45
9.1 Државни институции	45
9.2 Банки	45
10. УРБАНИСТИЧКО И ФИЗИЧКО ПЛАНИРАЊЕ	46
11. КВАЛИТЕТ НА ЖИВЕЕЊЕ	48
11.2 Културно – историско наследство	48
11.2 Спорт	49
11.3 Лов и риболов	50

1. КРАТКА ИСТОРИЈА НА ОПШТИНАТА

Демир Хисар, или како што во превод го нарекуваат Железна Планина, е област која се наоѓа во југозападниот дел на Република Македонија, или северозападно од Пелагониската низина, околу горниот слив на река Црна со нејзините притоки. Во поголемиот дел релјефот е ридско-планински, а мал дел по течението на Црна Река е низински.

Посебен знак на одбележување на оваа област се планините Бигла, Илинска и Плакенска Планина, на која се наоѓа и највисокиот врв од 2000м, кои ја одделуваат Демирхисарската област од Преспанско-Охридската област.

Поради богатство на овии планини со железна руда, и областа го добива името Железник, кое се менувало во зависност од владетелите во различни периоди. Оваа област се среќава како Сидеро Кастрон, што на грчки значи Железна тврдина, а Демир Хисар е име што Турците го дале на оваа област што би значело Железна Планина. Тоа е името што и денес го носи.

2. ГЕОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ОПШТИНАТА

2.1 Географска положба

Општината Демир Хисар формирана е во 1946 година. Општината е сместена е во југозападниот дел на Република Македонија и го завзема просторот во горното сливно подрачје на река „Црна“ која тече низ средишниот дел на општината. Окружена е од сите страни со ридско-планинско земјиште кое се издига над рамничарските алувијални терени и создава природна целина отворена по текот на река „Црна“.

Како административна целина, општината Демир Хисар граничи на југ со општина Битола, на запад со општините Ресен, Охрид и Дебарца, на север со општина Другово и на исток со општините Крушево и Могила.

Територијата на општината зафаќа површина од 480,15 км² или 1,87% од вкупната површина на Република Македонија со што се вбројува во средните по големина општини во Република Македонија.

2.2 Геотектонски карактеристики

Во просторот на Општина Демир Хисар почвите се одликуваат со изразито хетероген состав. Застапени се повеќе почвени типови групирани во пет бонитетни класи и тоа: I, III, IV, V и VI. Во рамнинскиот дел се застапени главно алувијални почви и тоа по течението на реката „Црна“ и реката „Обедничца“. Тоа се хидроморфни почви, ливадски и мочурливо-глејни. Покрај алувијалните почви во рамнинскиот дел се застапени и делувијалните почви и тоа од двете страни на реката „Обедничца“, од левата страна на река „Црна“ од Бараково до Света, потоа по течението на реките „Журечка“ и „Жаба“.

По долината на реката „Црна“ застапени се циметни почви. Во околината на населбите Големо и Мало Илино и на потегот од Сопотница преку ридот Кула до општинската граница со Другово распространети се варовничко-доломитски црници.

Ранкерите ги зафаќаат ридовите на селото Лесково-Самолски рид, Радикин рид, Старо бачило и врвот Убава.

На потегот Боиште-Церово-Вирово застапени се литосоли и еродирани кафеави шумски почви како единствена енклава на овие почви во подрачјето на општината.

Најголем простор заземаат кафеавите шумски почви и тоа на падините на Бигла, Илинска и Плаќенска Планина, планинските делови на север од река „Црна“ и дел од ниската планина Кале помеѓу населбите Суводол-Вардино и границата со општина Крушево. Тоа се бескарбонатни почви со слаба киселост и со низок капацитет на апсорпција.

2.3 Клима

Просторот на општина Демир Хисар се карактеризира со типично континентална клима.

Просечно годишна температура на воздухот изнесува 11,4⁰С. Највисоки средно-месечни температури се јавуваат во јули и изнесуваат 22,6⁰С, а најладен месец е јануари со средно-месечни температури од 0,3⁰С.

Амплитудата на екстремните температури се движи од -28,4⁰С до 40,3⁰С или 68,7⁰С. Средно годишно се јавуваат 83,1 мразни денови од кои

најголем број во јануари 23,5 дена, во февруари 19,1 и декември 17,8 денови.

Инсолацијата е со релативно мал просечен годишен број на часови со сончев сјај (1.951 часа). Ниската инсолација е резултат на доста високата облачност која во општина Демир Хисар средно годишно изнесува 5,2 десетини.

Врнежите се со медитерански плувиометриски режим, а количините на падавини се движат од 740 мм во рамничарскиот дел до 1.100 мм на планините. Максималните врнежи се јавуваат во ноември и мај, со тоа што во зимската половина од годината врнежите се поголеми и главно во вид на снег. Сушите се ретки појави и најчесто се краткотрајни до 10 дена. Ветровите главно дуваат од северен и западен правец со умерени брзинии главен максимум во зимскиот и пролетниот период.

Евидентна е појавата на слана, која се јавува просечно годишно 54 дена со осетно варирање на вкупниот број на денови од 21 до 78 дена.

3. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Истражувањето на природната средина и проучувањето на нејзините карактеристики овозможува поставување на рамка за рационална експлоатација на природните ресурси, распоред на производни сили, избор на општа развојна стратегија, оптимизација на сите функции и просторни системи, заштита и унапредување на животната средина.

3.1 Био-географски карактеристики

Растителниот свет, посебно шумската вегетација во општината Демир Хисар завзема големи површини и се одликува со релативна сочуваност. Природните услови и карактеристики условуваат појава на два вегетациски појаса, дабов и буков.

Во дабовиот регион се среќаваат неколку типа на шуми, белгаброво-благунова шума, плоскачева шума и горунова шума. Најголеми простори зазема плоскачевата шума и горуновата шума, која се искачува до најголема височина од 1.200 м. Буковиот појас се надоврзува на дабовиот и представен е со типовите на подгорска и горска букова шума, а само на многу мали површини се јавува субалпска букова шума (на највисоките предели на планината Бигла).

По планинските била застапени се планинските пасишта. На поголеми површини се застапени ридските пасишта и тоа претежно во северните и источните предели на општината.

3.2 Земјишен фонд

Општина Демир Хисар располага со вкупна аграрна површина од 42.673 ха, од тоа:

- земјоделска површина 7.978 ха, или 18,70%,
- шуми 24.462 ха, или 57,32%,
- пасишта 10.233 ха или 23,98%.

Во склоп на аграрната површина, почвите можат да бидат со различна продуктивна вредност, а со тоа и различна категорија на земја.

Алувијалните почви кои се застапени во општината во рамничарскиот дел по течението на реката „Црна“ и реката „Обедничица“ се почви со длабок физиолошки активен слој, поволен механички состав и водено-воздушен режим, како и релативно добри хемиски својства.

Општо земено, алувијалните почви се одликуваат со релативно висока производна вредност.

За зголемувањето на производната способност на овие почви, потреба е да се истакне комплексното решавање на водниот режим на почвите (одводнувањето и наводнувањето) како и примената на адекватни агрохемиски и агротехнички мерки.

Делувијалните почви се исто така застапени во рамничарскиот дел и тоа од двете страни на реката „Обедничица“, од левата страна на реката „Црна“ од Бараково до Света, потоа по течението на реките „Журечка“ и „Жаба“.

Производните способности на овие почви се пониски што е резултат на топографско-хидрографските услови и физичките својства. Овие почви се слабо обезбедени со вода, содржат значително помалку хумус и хранливи материи и имаат неповолни хемиски и физички својства.

Како главни мерки за зголемување на нивната продуктивна способност се истакнуваат следните: заштита од ерозија, одводнување, наводнување, јумизација, калцификација, ѓубрење и продлабочување на ораниците.

Покрај алувијалните и делувијалните почви, по долината на реката „Црна“ застапени се циметни почви.

Во околината на населбите Големо и Мало Илино и на потегот од Сопотница преку ридот Кула до општинската граница со Другово распространети се варовничко-доломитски црници.

Ранкерите ги зафаќаат ридовите на селото Лесково-Самолски рид, Радикин рид, Старо бачило и врвот Убава.

На потегот Боиште-Церово-Вирово застапени се литосоли и еродирани кафеави шумски почви како единствена енклава на овие почви во подрачјето на општината.

Најголем простор заземаат кафеавите шумски почви и тоа на падините на Бигла, Илинска и Плаќенска Планина, планинските делови на север од реката „Црна“ и дел од ниската планина Кале помеѓу населбите Суводол-Вардино и границата со општина Крушево. Тоа се бескарбонатни почви со слаба киселост и со низок капацитет на апсорпција.

Бонитетот на земјиштето е различен од најквалитетните прва и третa класа во рамничарскиот дел, до најсиромашната шеста класа во ридско-планинскиот дел на Општината. Ова е резултат на влијанието на основните педогенетски фактори и процеси, а особено местоположбата, рељефот и геолошката подлога, врз кои се формирани денешните почви.

3.3 Флора и фауна

Шумските површини се застапени на постоечките планини во општината. Пред се станува збор за егзистирање на листопадни шуми, како и мешовити шуми. Шумите од благун и бел габер се застапени на 700 м надморска висина.

Застапени се и нискостеблени шуми, кои не обезбедуваат можности за нивно стопанисување, туку исклучиво за подобрување на микроклиматот, за регулација на водотеците, како и за естетските, амбиенталните и панорамските содржини на природната средина во целост.

Специфичните климатски услови и геолошката разноликост на подрачјето условуваат појава на хетерогена природна вегетација и диференцирање на вегетациони височински појаси, почнувајќи од најнискиот појас на благун и бел габер преку дабовите шуми до 1200 м надморска висина со ридските пасишта, црниот јасен се до буковите шуми над 1200 м надморска висина.

Според очуваноста, очуваните шуми завземаат 75,40 % од вкупните површини под шуми, деградираните 10,00 % и шикарите 14,60 % додека високостеблестите во површина учествуваат со 12,70 %.

Возрасната структура на шумскиот фонд е релативно добра. Дрвната маса на шумите со возраст од 20-30 години учествува со 33,60 %.

На територијата на општина Демир Хисар делува ловното друштво „Елен“ - Демир Хисар како организиран начин на егзистирање на ловот. Природните фактори и едафо-еколошките услови на подрачјето придонесуваат за застапеност на најразлични облици на животни форми со бројни видови на птици, цицачи, водоземци и влечуги.

На подрачјето на општината најзастапени од перјастиот дивеч се: еребица камењарка, полска еребица, диви гулаби, грлица, гугутка и др. Од грабливците присутни се соколот и орелот.

Влакнестиот дивеч е застапен во повисокиот-дабов појас и тоа: лисица, зајак, волк, срна, верверица, дива свиња, куна, јазовец и др. Куната белка процентуално е позастапена од куната златка и е многу штетна посебно како уништувач на острелниот дивеч.

На територијата на општината Демир Хисар на потегот помеѓу с. Железнец-граница со општина Другово постои забранет терен за лов. Кај селата Граиште и Вардино се организира комерцијален лов на прелетен дивеч со учество на ловци од соседна Грција.

Рибарството е застапено по реката „Црна“. Меѓу најзастапените видови на риба се кленот, мрената, црвеноперката, а поретко крапот и пастрмката.

На територијата на општина Демир Хисар делува риболовно друштво „Пастрмка“-Демир Хисар.

Сегашната состојба укажува дека покрај речниот риболов како потенцијал за развој на стопанскиот риболов можат да се користат постоечките акумулации како и посебните рибници.

Со нарушувањето на водниот режим и на квалитетот на водите на реката „Црна“ и нејзините притоки драстично е нарушена и рамнотежата на рибниот фонд што претставува посебен еколошки проблем.

3.4 Минерални ресурси

Според досегашните истражувања, Општина Демир Хисар не располага со значајни количества на минерални сировини. Постојат минерални ресурси кои воглавно се надвор од синорот на општината. Експлоатација постои единствено на наоѓалишта на калциум-карбонат (варовник). Количината на ископан варовник изнесува 474 т/ден и е константна во изминатите 5 години.

Геотермални извори во Општина Демир Хисар нема, меѓутоа минерални извори има во салата Смилево, Прибилци и Мренога.

Во општината има наоѓалишта на глина која се користи за грнчарско производство, а се користи од населението на општина Кичево. Во село Базерник има утврдени резерви од 300.000,00 тони каолински глини.

Има ископување на мермери, меѓу кои најзастапени се травертинот и каолинот. Утврдени се резерви на мермери од 500.000,00 м³ во селото Радово. За ископување на мермерите дадена е концесија, но се уште не се врши експлоатација на истите.

Железната руда се ископува во рудникот Сопотница на површина од 2,20 км², со утврдени резерви од 10.000.000,00 тони и претставува средно голем рудник. Додека работел рудникот, годишната експлоатација на равна руда изнесувала 600.000,00 тони. Рудникот е со површински коп и бил во состав на Рудници и Железарница-Скопје, но не работи околу 16 години.

3.5 Водни ресурси

Низ подрачјето на општината поминува горниот тек на река „Црна“ која минува низ централниот дел на општината и ги прибира сите речни текови, со што ја формира хидрографската мрежа во општината. Реката „Црна“ со просечен годишен проток од 15,0 м³/сек., претставува најголем речен потенцијал.

Реките: Жаба, Стара река, Боишка и Журешница се со мал просечен проток и само делумно ги задоволуваат потребите на просторите каде што поминуваат. Речните текови не се регулирани по целата должина, па затоа на одредени простори доаѓа до изливање во време на поројни врнежи. При максимални води текот на реката „Црна“ и нејзините притоки се изливаат и поплавуваат земјоделска површина од 370 ха. Најчесто поплавувани површини се подрачјата помеѓу селата Жван и Сопотница како и Граиште и Света.

Подземните води се појавуваат во мошне издашните терени (алувиум) покрај речните текови во рамничарскиот простор. Досега не се испитувани и не постои јасна слика за нивните карактеристики.

На поширокиот регион од оваа Општина се регистрирани повеќе поројни текови, кои создаваат ерозивен нанос. Како резултат на тоа доаѓа до загрозување на наводнувањето, одводнувањето, внесување на големи количини на нанос во акумулациите и реките и вршат испирање на тлото и губење на плодното земјиште.

4. ТУРИЗАМ

Туризмот во рамките на Општина Демир Хисар досега беше доста малку застапен, посебно со мал акцент на развојот на руралниот туризам. Имајќи го во предвид постоењето на доста значајни културно-историски споменици од поблиското и подалечното минато и локалитети од историско значење за овие простори, во Општина Демир Хисар има идеални услови за развој на туризмот.

Во с.Смилево постои и функционира Меморијален музеј „Смилевски Конгрес“.

Како природна реткост се евидентирани пештерите над село Сопотница. Карактеристично за општината е тоа што сеуште постојат и работат природни валавници во селата Вирово и Слоештица, како традиционален начин на валање, бојадисување и перење на волнени предмети.

Евидентирани археолошки локалитети се: “Граишка Чука” над село Граиште, локалитети во селата Обедник, Жван, Зашле, над с. Сопотница и Железнец.

Во општината нема податоци дека истите се заштитени, а нивното рангирање по значење е евидентирано во Заводот за заштита на културно историските споменици. Но поради недоволното инфраструктурно уредување, како и нивната запуштеност, истите остануваат како недоволно искористени капацитети.

Редок и забранет за лов дивеч е мечката, срната, рисот, еленот, верверицата, соколот, бувот, орелот, ретка е речната пастрмка, полска еребица, а дозволен за лов е корисен дивеч е зајакот и дивата свиња.

Во рамките на општината функционираат хотелот “Младост” со 38 легла и мотелите „Чичко Таљо“ со 20 легла, „Европа“ со 20 легла, „Рио“ со 5 легла и манастирскиот комплекс „Св.Илија“ кај с.Големо Илино со 26 легла.

Со збогатувањето на содржините, обнова и изградба на сместувачките капацитети, инфраструктурното уредување во смисла на пробивање и изградба на патишта до потенцијалните туристички локалитети и излетнички места, како и поттикнувањето и стимулирањето на руралниот и амбиенталниот туризам, прогласување на заштитени природни подрачја, промоција на нативни култури на растенија и животни жителите на општина Демир Хисар може да се добијат дополнителни извори на приход.

5. ДЕМОГРАФИЈА

Општина Демир Хисар има вкупно 41 населено место, од кои селото Лесново нема население, односно селото е целосно раселено. Во дваесет населени места бројот на жителите е под 100, а во дваесет населени места бројот на жителите е над 100.

Табела 1: Преглед на број на население по населени места според попис 2002 година

Ред. бр.	Населено место	% од вкупно население	Вкупно население		
			Вкупно	Мажи	Жени
1	Бабино	0,36	34	8	26
2	Базерник	0,55	52	28	24
3	Бараково	0,71	67	32	35
4	Белче	2,58	245	127	118
5	Боиште	0,07	7	4	3
6	Брезово	0,65	62	35	27
7	Вардино	2,80	266	144	122
8	Велмевци	0,07	7	5	2
9	Вирово	1,59	151	78	73
10	Големо Илино	0,55	52	28	24

11	Граиште	1,53	145	78	67
12	Демир Хисар	27,30	2593	1329	1264
13	Доленци	1,02	97	46	51
14	Единаковци	3,56	338	173	165
15	Жван	4,51	428	218	210
16	Железнец	0,60	57	25	32
17	Журче	2,69	255	124	131
18	Загориче	1,21	115	58	57
19	Зашле	0,44	42	20	22
20	Кочишта	0,40	38	20	18
21	Кутретино	3,17	301	152	149
22	Лесково	0,00	0	0	0
23	Мало Илино	0,53	50	24	26
24	Мренога	1,13	107	51	56
25	Ново село	0,37	35	19	16
26	Обедник	2,87	273	142	131
27	Прибилци	2,80	266	139	127
28	Радово	0,14	13	8	5
29	Ракитница	0,39	37	19	18
30	Растојца	0,20	19	9	10
31	Света	3,50	332	175	157
32	Сладуево	0,81	77	40	37
33	Слепче	7,57	719	367	352
34	Слоештица	2,33	221	110	111
35	Смилево	3,38	321	162	159
36	Сопотница	9,78	929	477	452
37	Стругово	3,01	286	147	139
38	Суводол	4,37	415	208	207
39	Суво грло	0,08	8	3	5
40	Утово	0,37	35	17	18
41	Церово	0,02	2	1	1
	ВКУПНО	100	9.497	4.850	4.647

Табела 2: Преглед на структура на население според национална припадност

Општина Демир Хисар	НАЦИОНАЛНОСТ							
	Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Бошњаци	Останати
Вкупно во Општина	9179	232	35	11	7	13	2	18
Процент	96,65	2,44	0,37	0,12	0,07	0,14	0,02	0,19

Табела 3: Преглед на структура на население според возраст

0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69
386	466	600	566	525	570	620	692	655	623	578	529	639	687

Табела 4: Преглед на полова структура на население

мажи	жени
4850	4647

Табела 5: Преглед на структура на население според образование

	Се		Мажи		Жени	
	Писмени	Неписмени	Писмени	Неписмени	Писмени	Неписмени
10-14	600	-	296	-	304	-
15-19	565	1	276	1	289	-
20-24	522	3	262	2	260	1
25-29	565	5	312	5	253	-
30-34	614	6	323	3	291	3
35-39	684	8	389	3	295	5
40-44	640	15	394	10	246	5
45-49	599	24	325	14	274	10
50-54	564	14	285	6	279	8
55-59	507	22	254	15	253	7
60-64	613	26	293	13	320	13
65-69	624	63	284	19	340	44
70-74	530	91	279	17	251	74
75-79	373	69	183	10	190	59
80-84	161	41	77	8	84	33
85 и повеќе	59	32	39	8	20	24
Непознато	4	1	1	-	3	1
Вкупно	8224	421	4272	134	3952	287

Табела 6: Преглед на структура на популација според школска подготовка

Вкупно население на возраст од 5 години и повеќе	Посетува					
	основно училиште	средно училиште	виша школа	Висока школа, факултет, академија	постдипломски студии	не посетува училиште
9111	887	404	43	216	10	7551

Табела 7: Преглед на број на домаќинства во општината

Општина Демир Хисар	Вкупно	Домаќинства	Станови	Земј. стопанства
	9497	2987	4327	2251

5.1 Наталитет и миграција

Просечната густина на населението е мала и изнесува 19,77 жители на еден км² според пописот од 2002 година. Бројот на население според пописите се движи:

Табела 8: Број на население според пописи

Година на попис	1994	2002
Број на жители	10 610	9 497
Индекс	100	89,51

Миграционите движења (село-град) кои беа карактеристични на целата територија на Република Македонија, се случија и во овој регион. Големите напуштања на селата доведоа до тоа да едно село биде целосно иселено, а во повеќе села да живеат мал број на жители претежно стари лица. Тоа понатаму, предизвика напуштање на големи површини обработливо земјиште, пасишта, ливади и шуми кои, како економски потенцијал, останаа неискористени.

6. ЛОКАЛНАТА ВЛАСТ

6.1 Органи на управување

Органи на општината Демир Хисар се Советот и Градоначалник.

Совет на општината

Советот на општината е претставнички орган на граѓаните. Советот го сочинуваат 11 претставници на граѓаните (советници) избрани на општи и непосредни избори со тајно гласање. Мандатот на советниците е 4 години. Советот на општината од редот на советниците го избира својот Претседател.

За претресување на прашања од своја надлежност, Советот формира комисиии. Комисиите на Советот се формираат како постојани и повремени.

Постојани комисиии на Советот се:

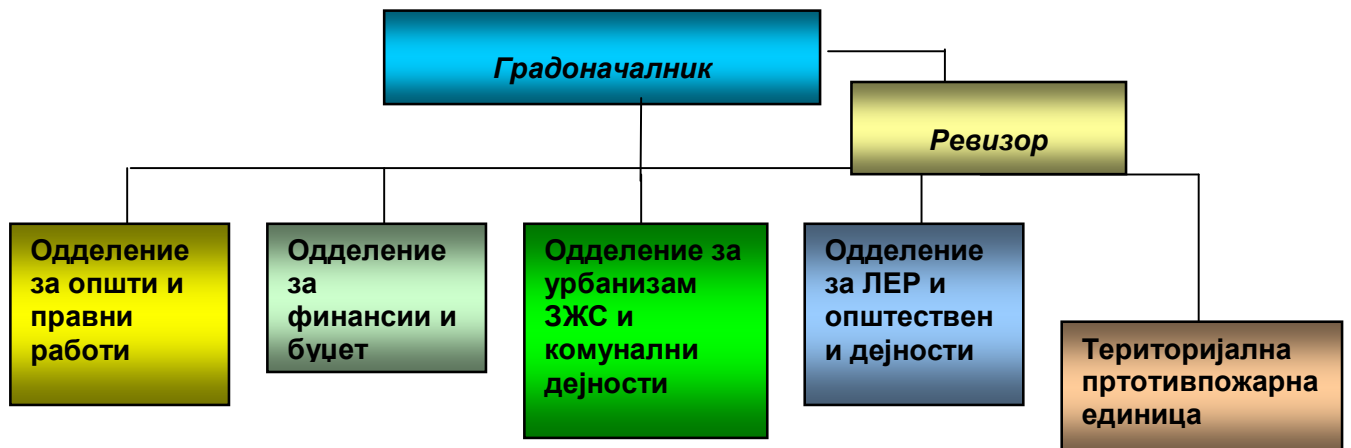
- Комисија за финансии и буџет;
- Комисија за јавни и комунални дејности;
- Комисија за Урбанизам, комунални работи и заштита на животната средина;
- Комисија за општествени дејности;
- Комисија за месна самоуправа;
- Комисија за одбележување на празници, манифестации и доделување признанија и награди;
- Комисија за мандатни прашања, избори и именување;
- Статутарно правна комисија.

Градоначалникот ја претставува и застапува Општината. Тој е избран на општи и непосредни избори, согласно закон, за период од 4 години.

6.2 Организација

Градоначалникот раководи со општинската администрација. Организацијата, делокругот и начинот на извршување на задачите на општинската администрација ги утврдува Советот по предлог на Градоначалникот.

Општинската администрација е организирана по одделенија.

Покрај погоренаведените органи на управување на општината, во населените места се основани Месни заедници како облици на месна самоуправа.

6.3 Опис на дел од приходите на локалната самоуправа на општина Демир Хисар

Сопствени приходи на општината

Локални даноци:

- Данок на имот се плаќа еднаш годишно врз основа на пазарната вредност на имот. Стапката на данок на имот е 0,10% (потврдена од Совет на Општина Демир Хисар). Обврзникот на данок на имот за стан во кој живее има право на намалување на пресметаниот данок во висина од 50%.
- Данок на промет на имот се плаќа при купување и продавање на имот и тоа со стапка од 3% на пазарната вредност, утврдена од страна на Комисија од Општина Демир Хисар.
- Данок на наследство или подарок на имот се плаќа за пренесување на имот од едно лице на друго, при што наследниците од прво колено се ослободуваат од плаќање на данокот, наследниците од втор наследен ред плаќаат данок со стапка од 3% и од трет наследен ред со 5%.

Такси:

- Комунални такси ги определува Советот на Општина Демир Хисар според тарифникот за комунални такси.
- Фирмарина за истакнување на назив на деловна просторија според Одлука на Совет на Општина Демир Хисар се плаќа:
 - За деловни простории на физички лица кои вршат дејност - 2.000,00 денари,
 - За деловни простории на физички лица кои вршат дејност, а данокот го плаќаат во пашален износ - 500,00 денари,
 - За деловни простории на трговски и други правни лица од областа на производството, прометот и услугите, освен за продавници, киосци, деловни единици и сл. Таксата изнесува 2.000,00 – 6.000,00 денари,
 - За деловни простории на правни лица од комунални дејности 3.000,00 денари,
 - За деловни простории на трговски друштва и други правни лица како и на откупни пунктови кои дејствуваат повремено 3.000,00 денари,
 - За користење на површини во кампови за подигање на шатори и друга слична привремена употреба дневно 30,00 денари од м²,
 - За користење на просторот пред деловни простории за вршење на дејност од м² дневно-прва зона 7,00 денари, втора зона 6,00 денари и трета зона 5,00 денари.
- Истакнување на реклами и огласи на јавни места:
 - До 7 дена 600,00 денари,

- До 30 дена 1.000,00 денари,
 - До 1 година 1.600,00 денари.
 - За користење на музика во јавни локали годишно 5.000,00 денари,
 - За поставување на витрини за изложување на стоки надвор од деловните простории за физички лица кои вршат дејност 1.000,00 денари, а за правни лица 2.000,00 денари.
 - За користење на плоштади и друг простор со цел изложување на предмети, приредување изложби и забавни приредби за вршење на дејност се плаќа такса за заземена површина од м² дневно 5,00 денари,
 - За користење на просторот за паркирање на моторни возила:
 - За паркирање на патнички возила на јавни паркиралишта дневно 25,00 денари, по саат 15 денари,
 - За паркирање на товарни моторни возила и автобуси дневно 100,00 денари,
 - За паркирање на приколки дневно 50,00 денари.
 - За користење на улици со патнички, товарни, моторни возила, автобуси, специјални возила, моторцикли:
 - За патнички возила до 1.000 кубика 50,00 денари,
 - За патнички возила од 1.000-1.300 кубика 80,00 денари,
 - За патнички возила од 1.300-1.500 кубика 100,00 денари,
 - За патнички возила од 1.500-1.800 кубика 300,00 денари,
 - За патнички возила над 1.800 кубика 450,00 денари,
 - За товарни возила под тон носивост 100,00 денари,
 - За автобуси и други возила што служат за превоз на патници 600,00 денари,
 - За специјални возила 50,00 денари,
 - За сите видови моторцикли 50,00 денари.
 - За користење и одржување на јавно осветлување се плаќа комунална такса според типот на потрошувачите и тоа:
 - 0,40 KW (домаќинства) по 25 KW/h
 - 0,40 KW (објекти на трговски друштва и занаетчији) по 50 KW/h
 - 10 KW по 100 KW/h
 - 35 KW по 150 KW/h
 - 110 KW по 300 KW/h
- по цена за јавно осветлување за секое броило.

Административни такси

Локални надоместоци

- За редување на градежно земјиште
 1. Станбени објекти - семејни куќи и станбени структури
 - I зона 15 ЕУРА/м²

- II зона 10 ЕУРА/м²
- III зона 3 ЕУРА/м²
- IV зона 1 ЕУРА/м²

2. Административно - деловни објекти

- I зона 18 ЕУРА/м²
- II зона 12 ЕУРА/м²
- III зона 6 ЕУРА/м²
- IV зона 2 ЕУРА/м²

Износите се плаќаат во денарска противвредност на денот на наплатата по среден курс на Народна Банка на Република Македонија.

- Комунална дејност

Дел од приходи од персонален данок на доход – 3%

Донации и самопридонеси

Дотации од Буџет на Република Македонија и Буџетите на фондовите:

- Приходи од ДДВ – 3%
- Наменски дотации од Буџетите на соодветните министерства
- Трансфери од фондови

Табела 9: Буџет на Општина Демир Хисар

	2006 год.	2007 год.	2008 год.
Вкупно приходи	61.476.885	68.305.419	122.541.745
1. Даночни приходи	6.027.800	10.370.612	14.532.614
2. Неданочни приходи	3.380.200	7.533.200	8.055.750
3. Капитални приходи	11.383.800	1.500.000	2.006.000
4. Трансфери	37.583.656	44.401.607	95.849.460
5. Донации	3.101.429	4.500.000	2.097.921
Вкупно расходи	61.476.885	68.305.419	122.541.745
1. Тековно-оперативни расходи	33.003.119	42.880.341	90.914.167
2. Капитални расходи	28.473.766	25.425.078	31.627.578

7. ВРАБОТЕНОСТ

4.1 Структура на невработените лица според школната подготовка, возраста и половата припадност

Сопред податоците од пописот во 2002 година од вкупно 9.497 жители на Општина Демир Хисар 105 се земјоделци. Вкупниот број на

активни лица е 4.659 од кои 3.711 вршат некое занимање, 948 лица не вршат занимање. Економски неактивни се 3.365 лица. Просечниот број на членови по домаќинства изнесува 3,18 лица (2987 домаќинства).

Вкупниот број на евидентирани вработени лица изнесува 1547 или 16,29% од вкупниот број на население во општината и тоа најголемиот број од нив се вработени во државната администрација, земјоделството и текстилната индустрија.

Невработеноста според различни критериуми е прикажана во наредните табели и тоа:

Табела 10: Преглед на невработеност според старосна структура и пол (2005)

Вкупно	Пол		Возрасни групи											
	мажи	жени	до 30 год.			30-40 год.			40-50 год.			над 50 год.		
			се	м	ж	се	м	ж	се	м	ж	се	м	ж
2028	1117	911	558	278	280	582	308	274	462	255	207	426	276	150
21,35%	55,08	44,92	27,51	49,82	50,18	28,70	52,9 2	47,0 8	22,7 8	55,2 0	44,8 0	21,0 0	64,7 9	35,2 1

Табела 11: Преглед на структура на невработени лица според национална припадност, квалификација и полова припадност

Национална припадност	Степен на стручна подготвеност											
	НКВ		ПКВ и НСО		КВ		ССО		ВКВ		ВКУПНО	
	се	ж	се	ж	се	ж	се	ж	се	ж	се	ж
Македонци	923	440	14	8	308	89	611	301	0	0		
Албанци	41	15	0	0	1	0	5	1	0	0		
Турци	6	3	0	0	1	0	2	1	0	0		
Роми	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Срби	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Власи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Други	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0		

Вкупно	970	458	14	8	311	89	618	303	0	0		
--------	-----	-----	----	---	-----	----	-----	-----	---	---	--	--

Табела 12: Преглед на структура на невработени лица спред национална припадност, квалификација и полова припадност

Национална припадност	Степен на стручна подготвеност									
	ВИШЕ СО		ВИСОКО СО		МАГИСТРИ		ДОКТОРИ		ВКУПНО	
	се	ж	се	ж	се	ж	Се	ж	Се	ж
Македонци	64	25	51	28	0	0	0	0	1971	891
Албанци	0	0	0	0	0	0	0	0	47	16
Турци	0	0	0	0	0	0	0	0	9	4
Роми	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Срби	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Власи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Други	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Вкупно	64	25	51	28	0	0	0	0	2028	911

Табела 13: Преглед на структура на невработени лица по основ на образование и пол

Вкупно	Степен на стручна подготвеност														
	НКВ			ПКВ и НСО			КВ			ССО			ВКВ		
	се	м	ж	се	м	ж	се	м	ж	Се	м	ж	се	м	ж
2028	970	512	458	14	6	8	311	222	89	618	315	303	0	0	0
21,35%	47,8 3	52,7 8	47,2 2	0,69	42,8 6	57,1 4	15,3 3	71,3 8	28,6 2	30,4 7	50,9 7	49,0 3	0	0	0

Табела 14: Преглед на структура на невработени лица по основ на образование и пол

Вкупно	Степен на стручна подготвеност											
	ВИШЕ СО			ВИСОКО СО			МАГИСТРИ			ДОКТОРИ		
	се	м	ж	Се	м	ж	се	м	ж	се	М	ж
2028	64	39	25	51	23	28	0	0	0	0	0	0
21,35 %	3,16 4	60,9 4	39,0 6	2,51	45,1 0	54,9 0	0	0	0	0	0	0

4.2 Социјална заштита

Јавната установа меѓуопштински центар за социјални работи (ЈУМЦСР)-Битола, одделение во Демир Хисар, согласно Законот за социјална заштита и Измените на истиот, е надлежен за решавање на проблемите од областа на социјалната заштита на семејствата и поединци кои се наоѓаат во положба на социјален ризик поради невработеност и немање на приходи, поради старост, болест, елементарни непогоди–поплава, пожари и слично.

Во Општината Демир Хисар социјална заштита на семејства и поединци се користи по следниот основ:

1. Социјална парична помош во Општина Демир Хисар примат околу 312 лица, материјално загрозуени, без приходи и невработени, од кои 293 лица се од македонска националност, а 19 лица се од албанска националност. Бројот на лицата кои добиваат социјална парична помош во Општина Демир Хисар изнесува 3,29% од вкупното население.

2. Еднократна парична помош во Општина Демир Хисар примаат во просек околу 9 лица (податок за месец август 2008 година), кои се нашле во положба од социјален ризик. материјално загрозуени, кои имаат член во семејството, кој има потреба за лекување, а не може да ги покрие трошоците, бидејќи се невработени и без приходи. Сите лица кои примиле парична помош се од македонска национална припадност.

3. Постојана парична помош во Општина Демир Хисар, примат околу 23 лица, кои се работно неспособни и материјално необезбедени. Сите лица кои примаат парична помош се од македонска национална припадност.

4. Помош и нега од друго лице-туѓа нега во Општина Демир Хисар примаат вкупно 190 лица, претежно стари и болни лица, приковани за постела, кои не се во можност сами да ги обавуваат физиолошките потреби. Зависно од категоријата износот е околу 3.500 денари месечно. Од вкупно 190 лица, 187 лица се од македонска националност, а 3 лица се од албанска националност.

Преку центарот се остварува право на детски додаток и право на посебен додаток.

ЈУМЦСР-Битола, одделение во Демир Хисар, работи и во областа на семејните и брачните односи, мировна постапка на брачните другари, посвојување на деца и сместување на малолетни деца во специјални установи од социјална заштита.

Во решавање на проблемите во семејството, согласно измените на Законот за семејство, ЈУМЦСР-Битола, одделение во Демир Хисар, работи со семејства по пријава на семејно насилство од страна на жртвите.

5.ОБРАЗОВАНИЕ

Мрежата на училишта е нерамномерно распоредена во просторот на општината, што може да се види од состојбата со активни четиригодишни и осумгодишни училишта.

Табела 15. Преглед на состојбата на активни четиригодишни и осумгодишни училишта

Ред бр.	Населено место	Вид на училиште	Број на паралелки	Вкупен број на ученици	Вкупен број на вработени	Нето П/м ²	Бруто П/м ²
I.	Демир Хисар		29+4	593+30	58	3.707	43.901
1.	Демир Хисар	Осмолетка I-VIII	18	459	35	1.120	18.247
2.	Вардино	Четиригодишно I-IV	1	9	2	330	3.797
3.	Граиште	Четиригодишно I-IV	1	9	2	245	2.934
4.	Единаковци	Четиригодишно I-IV	1+1	6+8	2	165	665
5.	Журче	Четиригодишно I-IV	1+1	13+3	3	428	1.521
6.	Кутретино	Четиригодишно I-IV	2+1	32+10	4	291	2.294
7.	Прибилци	Четиригодишно I-IV	1	15	2	226	1.367
8.	Света	Четиригодишно I-IV	1	16	2	297	6.805
9.	Слепче	Четиригодишно I-IV	2+1	27+9	4	367	3.583
10	Стругово	Четиригодишно I-IV	1	7	2	238	2.688
II.	Жван		10+1	144+7	25	1008	1946
1.	Жван	Осмолетка I-VIII	4	77	13	610	1128
2.	Вирово	Четиригодишно I-IV	1	7	2	60	162
3.	Доленци	Четиригодишно I-IV	1	3	2	50	132
4.	Жван	Четиригодишно I-IV	1	14	2	64	176
5.	Слоештица	Четиригодишно I-IV	1	8	2	68	164

6.	Сопотница	Четиригодишно I-IV	2+1	35+7	4	156	184
III.	Смилево		7+1	59+5	14	820	946
1.	Смилево	Осмолетка I-VIII	5+1	44+5	11	760	823
2.	Обедник	Четиригодишно I-IV	2	15	3	60	123
ВКУПНО		18	46+6	796+42	97	5.535	46.793

Од погоре презентираниот произлегува дека само во 18 населби од вкупно 41 во општината, постојат училишта за непотполно или целосно образование, додека во 23 населби воопшто нема училишта, а учениците се школуваат во околните населби.

Вкупниот број на ученици од прво до осмо одделение во општината изнесува 832 ученика. Во вкупниот број на жители во општината 9497, учениците од прво до осмо одделение се 8,76%. Вкупниот број на вработени во сите училишта (четиригодишни и основни) во општината изнесува 103.

Табела 16: Преглед на број на ученици во секое од горенаведените училишта според пол и националност:

Училиште	Пол		Национална припадност						
	М	Ж	Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Други
ЦОУ-Демир Хисар	312	311	586+30	7	-	-	-	-	-
ЦОУ-Демир Хисар	228	231	453	6	-	-	-	-	-
ПОУ-Вардино	4	5	9	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Граиште	5	4	9	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Единаковци	9	5	6+8	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Журче	2	14	13+3	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Кутретино	19	23	31+10	1	-	-	-	-	-
ПОУ-Прибилци	9	6	15	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Света	10	6	16	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Слепче	21	15	27+9	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Стругово	5	2	7	-	-	-	-	-	-
ЦОУ-Жван	79	72	144+7	-	-	-	-	-	-
ЦОУ-Жван	39	38	77	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Вирово	4	3	7	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Доленци	3	/	3	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Жван	5	9	14	-	-	-	-	-	-
ПОУ-Слоештица	3	5	8	-	-	-	-	-	-

ПОУ-Сопотница	25	17	35+7	-	-	-	-	-	-
ЦОУ-Смилево	31	33	37+5	22	-	-	-	-	-
ЦОУ-Смилево	22	27	30+5	14	-	-	-	-	-
ПОУ-Обедник	9	6	7	8	-	-	-	-	-
ВКУПНО:	422	416	772+42	29	-	-	-	-	-

Во општината Демир Хисар постои само едно средно државно училиште во кое покрај ученици од општината Демир Хисар, се школуваат и ученици од соседните општини.

Табела 17: Преглед на број на ученици и вработени во средно училиште

Ред бр.	Населено место	Вид на училиште	Број на паралелки	Вкупен број на ученици	Вкупен број на вработени	Нето П/м ²	Бруто П/м ²
I.	Демир Хисар		12	322	32	2521	
1.	Демир Хисар	Средно училиште I-IV година	12	322	32	2524	

Вкупниот број на ученици од прва до четврта година изнесува 322 ученика. Вкупниот број на вработени во средното државно училиште во општината изнесува 32.

Табела 18: Преглед на број на ученици во секое од горенаведените училишта според пол и националност:

Училиште	Пол		Национална припадност						
	М	Ж	Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Други
ДСУ „К.П. Мисирков,,	144	178	313	8	/	/	/	/	1

6.ЗДРАВСТВО

Во поглед на постојната мрежа на здравствени објекти во општината функционираат еден ЈЗУ „Здравствен дом“ и повеќе приватни здравствени институции. Во населеното место Демир Хисар функционира ЈЗУ „Здравствен дом“ со површина од 1.920 м², а објектот е реновиран во 1997 година.

Табела 19: Преглед на број на вработени во ЈЗУ „Здравстен дом“

РАБОТО МЕСТО	БРОЈ НА ВРАБОТЕНИ
Доктори	6
Биотехничари	2
Висок лаборантски аналитичар	1
Лаборантски техничар	1
Медицински сетрси	20
Ренген техничар	1
Фармацевстски техничар	1
Административни работници	8
Помошен персонал	9
ВКУПНО	49

ЈЗУ пружа медицинска услуга во следните области:

- Итна медицинска помош и домашно лекување;
- Здравствена заштита на децата;
- Рентген дијагностика;
- Лабораториска дејност;
- Поливалентна патронажа;
- Специјалистичко-консултативна здравствена дејност за интернистички болести
- Дерматовенерологија и
- Детска стоматологија.

Во населеното место Жван постои амбуланта со површина од 255 м². Објектот е реновиран во 1996 година. Во амбулантата работи 1 лекар на медицина и 2 медицински сестри секој работен ден од понеделник до петок и тоа од 7 до 11 часот.

Во населеното место Сопотница постои амбуланта со површина од 106 м². Објектот е реновиран во 2001 година. Во амбулантата работи 1 лекар на медицина и 2 медицински сестри секој работен ден од понеделник до петок и тоа од 11 до 15 часот.

Во населеното место Смилево постои амбуланта со површина од 70 м². Објектот е реновиран во 1998 година. Во амбулантата работи 1 медицинска сестра секој работен ден од понеделник до петок и тоа од 7 до 15 часот.

Персоналот за работа на амбулантите е од ЈЗУ „Здравстен дом,, Демир Хисар во чии состав работаат амбулантите.

Во населеното место Ново Село здравствениот пункт не е активен.

Од горенаведеното произлегува и заклучокот дека жителите на преостанатите населби од општината, своите здравствени потреби ги задоволуваат во амбулантите во населбите од оваа општина или за похитни случаи тие ги користат клиничкиот центар во Битола.

Покрај ЈЗУ „Здравствен дом“ граѓаните медицински услуги добиваат и од приватни здравствени установи и тоа во:

- 6 ординации по општа медицина со 3 лекари специјалисти, 3 лекари од општа пракса и 8 медицински сестри;
- 1 ординација за гинекологија и акушерство со 1 лекар специјалист и 1 медицинска сестра;
- 3 стоматолошки ординации со 5 лекари-стоматолози и 5 медицински сестри;
- 2 специјалистички ординации по ортодонција со 2 стоматолози специјалисти по ортодонција и 2 медицински сестри;
- 1 ординација за стоматолошка протетика со 2 стоматолози специјалисти по протетика и 2 медицински сестри;
- 1 заботехничка лабораторија со 2 стоматолошки техничари и
- 3 аптеки со 3 фармацевти и 3 фармацевтски техничари.

Од горе споменатите приватни здравствени установи, 90% од истите се сместени во исти објект со ЈЗУ „Здравствен дом“.

7. ИНФРАСТРУКТУРА И ЈАВНИ УСЛУГИ

7.1 Комунална инфраструктура

7.1.1 Водоводна инфраструктура

Населените места: Демир Хисар (2.593), Слечче (719), Суводол (415) и Кутретино (301), кои имаат вкупно 4028 жители заедно со јавните установи (ОУ, ДСУ, ЈЗО „Здравствен дом“, ЈЗО „Психијатриска болница“ детската градинка и.т.н.), со фабриките „Пружини и текстил“, „Слобода“, „Орка“, „Ксенос“, пекарата на „Младост“, 2 живинарски фарми, со вода се снабдуваат од градскиот водовод кој постои повеќе од 13 години.

- **Водоснабдителен систем**

Градскиот водовод се состои од 2 бунари со вкупна издашност од 40-54 лит/сек во зависност од периодот во годината, резервоарски простор за вода за пиење од вкупно 1.650 м³ и водоводна мрежа од 32.000 м¹. Кај с.Граиште се ископани два бунари со длабина од околу 12 метри од каде водата преку потисен цевковод од ПВЦ цефки ф 250 мм и должина од 2.500 м¹ се пумпа

до пумпната станица која се наоѓа во близина на Демир Хисар.

Преку потисен цевковод од ПВЦ цевки со дијаметар ф 250 мм и должина од 1.750 м¹ водата се пумпа до резервоарот со капацитет од 1400 м³, кој се наоѓа над градот Демир Хисар. Од резервоарот водата гравитационо преку мрежата стигнува до потрошувачите. За населеното место Слечче изградена е помошна пумпна станица, затоа што котата на резервоарот во Слечче е повисока од котата на резервоарот во Демир Хисар.

Резервоарот во Демир Хисар е нова градба, додека на цевководот се изврши реконструкција на делот каде што имаше азбест-цементни цевки во должина од 2.000 м¹, а останато е да се изврши замена на азбест-цементни цевки во должина од 1.200 м¹. Поголемиот дел од мрежата е со ПВЦ цевки со дијаметар од ф 90 мм, работен притисок до 10 бари и се во добра состојба. Сите потрошувачи се поврзани со водомери и немерената вода и водните загуби се мали.

Табела 20: Преглед на состојба во останатите населени места

Населено место	Состојба со водоснабдување
Бабино	Сопствен водовод: каптажа, довод и разводна мрежа 2,0 км и резервоар
Базерник	Сопствен водовод: каптажа, доводен цевковод 2,5 км, разводна мрежа 1,0 км и резервоар 20 м ³
Бараково	Сопствен водовод: бунар, потисен цевковод 1,0 км, разводна мрежа 1,5 км и резервоар 40 м ³
Белче	Сопствен водовод: бунар, потисен цевковод 1,5 км, разводна мрежа 2,0 км и резервоар 100 м ³
Боиште	Јавна чешма. Не е решено прашањето со водоснабдувањето
Брезово	Сопствен водовод: каптажа, доводен цевковод 2,5 км, разводна мрежа и резервоар 30 м ³
Вардино	Сопствен водовод: каптажа и бунар, потисен цевковод 1,5 км, довод од каптажа 1,0 км, разводна мрежа 2,0 км и резервоар 100 м ³
Велмевци	Сопствен водовод: 2 каптажи, доводен цевковод 3,0 км, разводна мрежа 1,0 км и 2 резервоар од 100 м ³ и 40 м ³
Вирово	Сопствен водовод: каптажа, доводен цевковод 2,0 км, разводна мрежа 1,5 км и резервоар 20 м ³
Големо Илино	Сопствен водовод: каптажа со издашност 1 л/сек, доводен цевковод 1,0 км, разводна мрежа 2,0 км и 2 резервоари од по 10 м ³
Граиште	Сопствен водовод: бунар, потисен цевковод и разводна мрежа 2,0 км и резервоар 30 м ³
Демир Хисар	Сопствен водовод: бунари со вкупна издашност 40-54 лит/сек, потисен цевковод 3,3 км, разводна мрежа и резервоар од 1.400 м ³
Доленци	Сопствен водовод: каптажи, доводен цевковод 0,6 км, разводна мрежа 2,0 км и 2 резервоари од 40 м ³ и 18 м ³

Единаковци	Сопствен водовод: бунар, потисен цевовод 2,0 км, разводна мрежа 2,0 км и резервоар
Жван	Сопствен водовод: бунар, потисен цевовод 1,0 км, разводна мрежа и резервоар од 200 м ³
Железнец	Сопствен водовод: каптажа, доведен цевовод 3,0 км, разводна мрежа 0,7 км и резервоар од 15 м ³
Журче	Сопствен водовод: бунар со вкупна издашност 3-5 л/сек, потисен цевовод 4,5 км, разводна мрежа 4,2 км и резервоар од 100 м ³
Загориче	Сопствен водовод: каптажа со издашност 0,5 л/сек, доведен цевовод 1,0 км, разводна мрежа 2,0 км и 2 резервоари
Зашле	Водоснабдување од 2 јавни чешми. Во тек е изградба водовод: каптажа, доведен цевовод 2,5 км, разводна мрежа и резервоар
Кочишта	Јавна чешма
Кутретино	Поврзани на водоводот од Демир Хисар, разводна мрежа од 2,5 км
Лесково	Не е населено
Мало Илино	Сопствен водовод: каптажа, доведен цевовод 1,5 км, разводна мрежа 1,0 км и резервоар 20 м ³
Мренога	Сопствен водовод: каптажа, доведен цевовод 2,0 км, разводна мрежа 1,5 км и резервоар 15 м ³
Ново Село	Сопствен водовод: бунар, потисен цевовод, разводна мрежа и резервоар
Обедник	Сопствен водовод: бунар со вкупна издашност 3-5 л/сек, потисен цевовод 0,45 км, разводна мрежа и резервоар од 150 м ³
Прибилци	Сопствен водовод: 1 бунари, потисен цевовод 2,9 км, разводна мрежа 2,5 км и 1 резервоари од 50 м ³
Радово	Јавна чешма
Ракитница	Сопствен водовод: каптажа, доведен цевовод и разводна мрежа 2,0 км
Растојца	Сопствен водовод: каптажа со издашност 1 л/сек, доведен цевовод 0,4 км, разводна мрежа 1,3 км и резервоар 65 м ³
Света	Сопствен водовод: бунар со вкупна издашност 2 л/сек, потисен цевовод 2,5 км, разводна мрежа 3,0 км и резервоар од 120 м ³
Сладуево	Сопствен водовод: бунар, хидрофор и разводна мрежа 1,0 км
Слепче	Поврзани на водоводот од Демир Хисар, разводна мрежа од 4,5 км и резервоар 100 м ³
Слоештица	Сопствен водовод: каптажа, доведен цевовод и разводна мрежа 4,0 км и резервоар 60 м ³
Смилево	Снабдување од индивидуални каптажи и јавни чешми. Изградени: каптажа со издашност 1,5 л/сек, доведен цевовод 5,5 км, разводна мрежа 4,0 км и резервоар 100 м ³
Сопотница	Сопствен водовод: дел бунар, дел каптажа, разводна мрежа 6,0 км и 2 резервоари од 200 м ³ и 100 м ³
Стругово	Сопствен водовод: каптажа со вкупна издашност 1-1,5 л/сек, доведен цевовод 3,5 км, разводна мрежа 2,5 км и резервоар од 60 м ³
Суводол	Поврзани на водоводот од Демир Хисар, разводна мрежа од 3,0 км
Суво Грло	Сопствен водовод: каптажа, доведен цевовод 1,0 км, разводна мрежа 1,0 км и резервоар 15 м ³
Утово	Користат заеднички водовод со с. Загориче
Церово	Сопствен водовод: каптажа, доведен цевовод 2,0 км, разводна мрежа 0,6 км и резервоар од 12 м ³

Од извештаите на ЈКП „Комуналец“ Демир Хисар, потрошувачката на вода за домаќинства е во просек околу 18,88 м³ месечно по домаќинство. Со просечен број од 3-4 лица по домаќинство, дневната потрошувачка на вода изнесува околу 165 л/жител. Индустриските водни потреби се проценуваат на околу 4 л/сек и се очекуваат да пораснат на 11 л/сек.

Табела 21: Преглед на потрошувачка на вода

Потрошувачка	л/д/ж
Нето домаќинства	165
Комерцијални	127
Индустија	42
Загуби	115
Бруто	449

Општо земено, расположивите количини на вода за пиење во општина Демир Хисар се во рамките на потребните. Проблемите со недостаток на вода за пиење во летниот период се:

- ограничена издашност на изворите и бунарите;
- големи загуби во мрежата поради мал профол на цевките и дотраеност на истата;
- голема потрошувачка на вода за пиење поради користење на истата за наводнување;

Во општината е изградена следната водостопанска инфраструктура:

- Акумулациони езера:

Мелиоративното подрачје на Општина Демир Хисар се обезбедува со акумулирана вода од изградените акумулациони езера во Суводол и Стругово со следните карактеристики:

- Акумулација Стругово со капацитет од 0,146x10⁶ м³ вода;
- Акумулација Суводол 1 со капацитет од 0,085x10⁶ м³ вода;
- Акумулација Суводол 2 со капацитет од 0,075x10⁶ м³ вода;
- Акумулацијата Слечче со капацитет од 0,195x10⁶ м³ вода не е сеуште изградена, а за истата има техничка документација.

- Зафати за наводнување:

- Зафат за наводнување (на река „Црна“) со систем за наводнување „Прибилци“ во должина од 1010 м¹ (затворен канал). Останува да се изгради отворен канал во должина од околу 3000 м¹;
- Зафат за наводнување на река „Жаба,, кај с.Растојца;
- Зафат за наводнување на река „Жаба,, кај с.Ново Село;
- Зафат за наводнување на река „Боишка,, кај с.Мренога и
- Зафат за наводнување на река „Бела,, кај с.Слоештица.

- Заштитни водостопански објекти и тоа:

Регулирани речни корита на река „Стара река“ во с.Обедник и Демир Хисар, „Сопотничка река“ во с.Сопотница и „Журечка река“ во с.Журче.

7.1.2 Одведување и пречистување на отпадни води

Организирано одведување на отпадните води, како од домаќинствата, така и од индустријата има во градот Демир Хисар, како и во селата Сопотница, Суводол-Кутретино, Слечче и Велмевци, каде има изградено примарна канализациона мрежа. Пречистителни станици за отпадни води има само во селата Сопотница и Суводол-Кутретино.

Во општина Демир Хисар каде нема изградено примарна канализациона мрежа дел од отпадните води од домаќинствата, индустријата и фармите директно се испуштаат во реките, а дел се одведуваат во индивидуални септички јами, местимично површински. Атмосферските води се испуштаат слободно по површината на теренот.

7.1.3 Изнесување и депонирање на комунален отпад

Организирано собирање, транспорт и депонирање на комунален цврст отпад од домаќинствата има само во градот Демир Хисар и делимично во село Кутретино.

Табела 22: Преглед на покриеноста на населените места со комунални услуги

Споредбени параметри	Комунална услуга					
	2.1.Организирано водоснабдување		2.2. Третман на отпадни води		2.3. Комунален Отпад	
		%		%		%
Број на населени места/Вкупен број на населени места	35 од 41	85,36	6 од 41	14,63	2 од 41	4,87
Број на жители/ Вкупен број на жители	9076 од 9497	95,57	4964 од 9497	52,27	2763 од 9497	29,09
Површина на покриеност/Вкупна површина (км ²)	397 од 480	82,70	52,27 од 480	16,76	7,22 од 480	1,50

7.2. Патна мрежа

Низ општина Демир Хисар минуваат 5 регионални патишта и тоа:

- Регионален пат Р-416 (Битола-Кичево) во должина од 36 км;
- Регионален пат Р-417 (Врска Р-416-Брежани) во должина од 16 км;
- Регионален пат Р-512 (Врска Р-416-Ропотово) во должина од 11 км;
- Регионален пат Р-516 (Врска Р-416-Крушево) во должина од 9 км;
- Регионален пат Р-530 (Врска Р-416-Ресен) во должина од 14 км.

Од регионалните патишта 62 км се асфалтирани, 10 км се со земјен коловоз, а 14 км се непробијани.

Исто така низ општина Демир Хисар минува железничка пруга Сопотница-Бакарно Гумно-Прилеп во должина од 15,5 км.

Населените места во општината меѓусебно се поврзани со локални патишта во вкупна должина од 160,30 км, од кои 80,20 км или 50,03% се асфалтирани; 68,6 км или 42,79% се земјен коловоз и 11,5 км или 7,17% се непробиени патишта.

Во населените места постојат 78 км улици од кои 38,70 км или 49,62% се асфалтирани.

Од овие показатели може да се види дека само околу 50% од патиштата се асфалтирани што укажува на потребата да во иднина многу сериозно се пристапи во решавање на проблемот со уличната и патната мрежа на територијата на општина Демир Хисар, посебно со регионалните патишта Р-417 и Р-530.

На локалните патишта има 17 мостови со вкупна должина од 148 м. Потребна е реконструкција на мостот кај с.Загориче. Мостот е граден од камен со ширина од 3,00 м, должина од 2x5 м, а коловозот на локалниот пат е со ширина од 4 м.

Табела 23: Преглед на состојба на локалните патишта по населени места

Локални патишта	Состојба на патот				Должина (км)
	Асфалтиран (км)	Тампониран (км)	Земјени (км)	Непросечени (км)	
Врска регионален пат 416-Смилево	10				10
Врска регионален пат 416-Стругово	2,5				2,5
Врска регионален пат 416-Кутретино	2,0				2,0
Врска регионален пат 416-Вардино	5,0				5,0
Врска регионален пат 416- Вардино-крак за Суводол	1,5				1,5
Врска регионален пат 416-Слепче со крак за манастирот Добромирово	4,0		2,0		6,0
Врска регионален пат 416-Кочишта (до граница со општина Крушево)	12,0				12,0
Врска регионален пат 416-Кочишта-крак за Прибилци	0,5				0,5

Врска регионален пат 416-Кочишта-крак за Ново село	0,5				0,5
Врска регионален пат 416-Кочишта-крак за Ракитница	1,5				1,5
Врска регионален пат 416-Кочишта-крак за Растојца			0,5		0,5
Врска регионален пат 416-Радово			6,0		6,0
Врска регионален пат 416-Радово-крак за Суво Грло	1,0				1,0
Врска регионален пат 416-Железничка станица			0,5		0,5
Врска регионален пат 416-Сопотница	1,0				1,0
Врска регионален пат 416-Жван	1,5				1,5
Врска регионален пат 416-Велмевци	1,3				1,3
Врска регионален пат 416-Базерник	5,0				5,0
Врска регионален пат 416-Зашле	10,0				10,0
Врска регионален пат 416-Мало Илино	5,0				5,0
Врска регионален пат 416-Железнец	0,5				0,5
Врска регионален пат 512-Бараково	0,5				0,5
Врска регионален пат 512-Вардино	1,5				1,5
Врска регионален пат 512-Единаковци	1,0				1,0
Врска регионален пат 512-Света	1,0				1,0
Врска регионален пат 516-Сладуево	0,5				0,5
Врска регионален пат 530-Слоештица	4,0				4,0
Врска регионален пат 530-Мренога	1,5				1,5
Врска регионален пат 530-Вирово	3,0				3,0
Врска регионален пат 530-Церово			4,0		4,0
Врска регионален пат 530-Лесково			3,0		3,0
Врска регионален пат 530-Боишта			3,0		3,0
Врска Смилево-споменик „ Даме Груев,,	1,0				1,0
Врска Обедник преку Ман. „ Св. Петар,, за Боишта			15,0		15,0
Врска Обедник-Метимер (до граница со општина Битола)	1,4		2,6		4,0
Врска Стругово-Загориче			2,0		2,0
Врска Стругово-Лесково			10,0		10,0
Врска Суводол-Манастир „ Св. Богородица,,			3,0		3,0
Врска Слепче-Лесково				10,0	10,0
Врска Слепче-Белче			2,0		2,0
Врска обиколен пат Демир Хисар -пат за с. Слепче				1,5	1,5
Врска Граиште-Манастир „ Св. Тома,,			3,0		3,0
Врска Журче- манастир „Св. Атанас,,-Бирино (до граница со општина Крушево)			6,0		6,0
Врска Прибилци-Сладуево			2,0		2,0
Врска Прибилци-Сопотница			4,0		4,0
ВКУПНО:	80,2		68,6	11,5	160,3

Табела 24: Преглед на збирна состојба на локални патишта и улици

Локални патишта	Непробиени	Земјен коловоз	Тампонирани	Асфалтирани	Вкупно
Должина во км	11,5	68,6	/	80,2	160,3
Површина во м ²	63.250	377.300	/	284.700	725.250

Улици	Непробиени	Земјен коловоз	Тампонирани	Асфалтирани	Вкупно
Должина во км	/	38,70	0,60	38,70	78,00
Површина во м ²	/	154.800	2.400	116.100	273.300

Мостови на локални патишта	Состојба	Вкупно	
		број	долж.(м)
Вирово-врска со Р-530	Релетивно добра	1	6
Мренога-врска со Р-530	Релетивно добра	1	5
Слоештица-врска со Р-530	Релетивно добра	1	5
Бабино-врска со Р-416	Релетивно добра	1	10
Брезово-врска со Р-416	Релетивно добра	2	10
Жван-врска со Р-416	Релетивно добра	1	15
Прибилци-врска со Р-416	Релетивно добра	1	15
Ново село-врска со Р-416	Релетивно добра	1	10
Ракитница-врска со Р-416	Релетивно добра	1	10
Кочишта-врска со Р-416	Релетивно добра	2	10
Журче-врска со Р-516	Релетивно добра	1	10
Вардино-врска со Р-416	Релетивно добра	1	15
Загориче-врска со Р-416	Потребна е реконструкција	1	10
Кутретино-врска со Р-416	Релетивно добра	1	7
Мургашево-врска со Р-416	Релетивно добра	1	10
ВКУПНО:		17	148

7.3. Електроенергетска инфраструктура

Сите населени места во општината Демир Хисар се електрифицирани во втората половина на минатиот век. Напојувањето со електрична енергија на општината Демир Хисар е од конзумното подрачје

на „ЕВН“ Македонија, АД-Скопје, Подружница-Битола, а енергетската инфраструктура е претставена со: 10 KV, 35 KV далновод, 68 трафостаници 10/0.4 KV и нисконапонската мрежа во сите населени места.

Нисконспонскиот развод на општината Демир Хисар е изведен од дрвени и мал дел армирано-бетонски столбови. На тој начин е обезбеден нисконапонскиот развод за домаќинствата и индустријата.

Индустриските капацитети располагаат со сопствени дистрибутивни објекти, столбни ТС 10/0.4 KV со воздушни 10 KV приклучоци.

Расположивите електро дистрибутивни капацитети се во рамките на потребните. Голем број на дрвени столбови се заменети со армирано-бетонски столбови и 1/3 од проводното јаже на далекуводите е заменето со ново проводно јаже и поголем пресек на истото, така да не се јавуваат поголеми проблеми и прекини во снабдувањето со електрична енергија.

7.4. Комуникациска инфраструктура

Во општина Демир Хисар со комуникациската инфраструктура се опфатени: поштенскиот и телефонскиот сообраќај. Во општината постојат 3 (три) ПТТ објекти, во Демир Хисар, Жван и Смилево.

Во овие објекти се вршат поштенски услуги: прием на писма, пакети, уплата и исплата на парични средства и сл.

Со телефонски приклучоци опфатени се корисници во 33 населени места, додека во останатите 8 населени места кои се планински, имаат телефонска говорница која работи со сателитски сигнал. Расположивите капацитети се во рамките на потребните, а во телефонските централи и подземните телефонски кабли има резерва за проширувањата.

Водењето на телефонските водови во општината Демир Хисар е со подземни кабли и поставување на бетонски столбови, а од таму воздушно до телефонските претплатници.

8. ЛОКАЛНА ЕКОНОМИЈА

Следејќи го досегашниот развој на општината Демир Хисар, може да се заклучи дека не го достигнала оној степен на развиеност кој го заслужува според човечкиот и природниот потенцијал, традиција и местото во пошироката просторна целина.

Затоа, оценувањето на досегашниот развој има единствена цел да ги открие причините, пречките и отпорите во тој досегашен развој, за потоа преку истражувањето на потенцијалите, дојде до заживување на ова запоставено подрачје, а со тоа да се обезбеди рационален и хармоничен територијален развој.

Во општината Демир Хисар функционираат 126 трговски друштва (податок од 2005 година) чии седишта се во самата Општина или надвор од неа.

Табела 25: Преглед на структура на деловни субјекти

Шифра на дејност	Стопанска дејност	Број на стопански субјекти	Структура во %
01	Земјоделие	4	1,72
15	Прехрамбени производи и пијалоци	3	1,29
17	Производство на текстилни производи	2	0,86
18	- конфекции (облека)	2	0,86
20	Преработка на дрво	2	0,86
28	Металопреработувачка	3	1,29
41	Јавен водовод	1	0,43
45	Градежништво	2	0,86
50	Сервис на возила	2	0,86
51	Трговија на големо	/	/
52	Трговија на мало	87	37,50
55	Ресторани	24	10,34
60	Патен сообраќај	29	12,50
74	Други деловни активности	17	7,32
75	Јавна управа (Месни заедници-40)	40	17,24
81	Здружение на граѓани	4	1,72
92	Спорт, култура и забава	10	4,31
	ВКУПНО :	232	100,00

Во поглед на досегашниот развој на стопанството во општината, вообичаено е во вакви случаи на стопанските текови да се следат, анализираат и прогнозираат за поширокото-општинско подрачје како единствено општествено-политичка целина.

Во целиот изминат период, многу малку или незначително се вложувало за развојот на стопанството во просторот на општина Демир Хисар. Секако причината треба да се бара и во погрешните оценки за индустријализацијата на земјата во тој повоен период кога се одеше на недозволена концентрација на производните капацитети во рамките на градските агломерации за сметка на останатите селски населби.

Втората причина треба да се бара во непостоењето на достапната сила за активирањето на расположивите материјални и човечки потенцијали како на ова подрачје така и на многу други подрачја во републиката.

Ако овде стане збор за некаква структура на стопанството, тогаш треба да се зборува за земјоделско стопанство кое преовладува во овие простори.

8.1. Земјоделство

Земјоделието на подрачјето на општината според природните услови има извонредна перспектива. Според остварените резултати има големо економско значење, но во однос на ефектуирањето на потенцијалите не се наоѓа до оптимумот, односно состојбата со развиеноста на земјоделството не може да се оцени како задоволителна.

И покрај значителните акции во областа на хидромелиорациите, сеуште не е дојдено до очекуваниот развој во квалитативна трансформација на пољоделството во овоштарство и на другите агротехнички дејности. Евидентна е констатацијата за недоволната општествена организираност во областа на земјоделското производство или на општата ненаселеност на земјоделството.

Во Општината Демир Хисар постојат повеќе земјоделски претпријатија, а помеѓу поголемите се вбројуваат:

- Производетсвени капацитети
 1. „Живинарска фарма“ АД Белче (во стечај). Капацитет 108.000 несилки;
 2. ДООЕЛ „Златец“ с. Сопотница. Капацитет 10.000 несилки;
 3. ДООЕЛ „Марго“ с. Кутретино. Капацитет 4000 несилки;
 4. Краварска фарма с. Сопотница. 70 грла;
 5. ДООЕЛ „СимСтеф“ с. Стругово. Основна дејност-производство и преработка на печурки-буковка.

Во последните години кога во целата Република се спроведуваше процесот на приватизација т.е. тече процесот на транзиција, не ги одминува ниту овие организации. Иако работат во отежнати услови, сепак покажуваат одредени резултати.

- Преработувачки капацитети

1. ДООЕЛ „Ксенос“-Демир Хисар. Основна дејност: откуп-преработка на шумски плодови. Располага со деловен простор од 800 м², магацински простор од 150 м² и двор од 60 м². Вкупен број на вработени се 4. Во екот на сезоната на бербата на шумските плодови, сезонски се вработуваат до 30 вработени.

2. Млин за брашно „Жито брест“ во с.Единаковци со капацитет од 1300 кгр/час. Располага со деловен простор од 800 м², магацински простор од 370 м² и двор од 3430 м². Вкупен број на вработени се 16.

Табела 26: Преглед на структура и ниво на развој на земоделието

Опис	Земјоделски површини	Обработливи површини	Пасишта
	ха	Ха	ха
ха	18.211	7.978	10.233
%	100,00	43,80	56,20

Табела 27: Преглед на структура на обработливи површини

Опис	Обработливи површини	Ораници и бавчи	Овоштарници	Лозја	Ливади
	ха	ха	ха	ха	ха
ха	7.978	5.761	260	1,0	1.827
%	100,00	72,21	3,26	0,01	22,90

Вкупната земјоделска површина во Општината изнесува 18.211 хектари од кои 43,80 % се обработлива површина, а 56,20 % пасишта.

Во обработливите површини од 7.978 ха, ораниците и бавчите учествуваат со 72,21 %, овоштарниците со 3,26 %, лозјата со 0,01 % и ливадите со 22,90 %.

Табела 28: Преглед на површини и приноси по хектар на поледелски култури-табеларно и графички во 2005 година

Ред. бр.	Вид на производ	Демир Хисар		Демир Хисар во однос на Р.М. (во проценти)	
		Хектари (ожнеани)	Приноси (во тони)	Хектари	Приноси
1.	Пченица	1390	3614	1,20	1,46
2.	Јачмен	220	528	0,45	0,58
3.	Рж	12	29	0,22	0,30
4.	Пченка	637	3185	1,94	2,65
5.	Тутун	485	946	2,43	4,07
6.	Компир	240	6960	1,84	4,02
7.	Домат	13	240	0,20	0,19
8.	Пипер	70	1855	0,96	1,66
9.	Грав	13,6	13	0,20	0,24

10.	Бостан	8	216	0,10	0,17
11.	Луцерка	90	2520	0,48	2,42
12.	Добиточен грашок	12	396	0,88	8,43

Табела 29: Преглед на состојба ба овошни стебла и производство на овошје

Ред. бр.	Вид	Демир Хисар			Демир Хисар во однос на РМ (во проценти)		
		Број на стебла		Тони	Број на стебла		Тони
		Засадени	Родни		Засадени	Родни	
1.	Цреши	1.700	1.625	12	0,99	0,98	0,50
2.	Вишни	1.250	1.200	12	0,16	0,10	0,40
3.	Јаболка	24.500	24.000	240	0,57	0,56	0,48
4.	Круши	9.500	9.000	90	1,42	1,36	1,38
5.	Сливи	100.500	100.000	1.200	6,67	5,71	8,00
6.	Ореви	1.600	1.460	22	0,84	0,80	1,22

8.2. Лозарство

Со појавата на **филоксерата** лозјата скоро целосно беа уништени и до денес не се обновени.

При споредувањето на податоците за застапеноста и за приносите на поедини видови производи, потребно е да се има во предвид дека според добиените приноси, календарската година 2005 е просечна година. Општина Демир Хисар учествува во вкупните податоци на Р. Македонија со:

- вкупна површина 1,87%
- вкупна земјоделска површина 1,47%
- вкупна обработлива површина 1,30%

Според оженени површини на житни култури општината во Република Македонија учествува со 1,11% и остварено производство на зрнеста маса 1,57% во однос на вкупното производство во Републиката.

Учеството на бројот на засадените овошни стебла во однос на истите во Републиката е 1,66%, родните стебла учествуваат со 1,84%, а производството на овошје од овие стебла е 2,0% од вкупното производство на овошје во Република Македонија.

8.3. Сточарството

Досегашниот и идниот развој на сточарството се базираат на расположивите природни тревни површини, локацијата и бонитетот на пасиштата, можностите за производство на фуражни култури, другите компаративни предности на подрачјето, програмите и други активности на производствените капацитети (краварска, живинарска фарми и козарството). Голем број на семејства одгледуваат одреден број на добиток и живина.

Табела 30: Преглед на состојба на добиток и живина

Р.бр.	Вид	Број
1	Говеда	1.472
2	Свињи	2.158
3	Овци	4.069
4	Кози	718
5	Живина	16.560

Основни предуслови за развој на сточарството покрај располагањето со работна сила во населените места е и постоењето на обработливи површини од околу 7.978,00 ха и постоењето на големите површини на пасишта од околу 10.233,00 ха.

Во општината Демир Хисар постојат поволни услови за развој на интензивно сточарство и тоа за секој вид на сточарска гранка:

- Крупен добиток - говедарство
- Ситен добиток - овчарство, козарство, свињарство
- Живинарство

Оваа констатација ја потврдуваме со фактот што во изминатиот период Општината располагаше со голем сточен фонд кој во последните десетина години од познатите причини драстично е намален.

Табела 31: Преглед на број на добиток и живина во 1971 и 1981 година.

Р.бр.	Вид	1971	1981
1	Говеда	4.495	3.988
2	Свињи	2.240	916
3	Овци	25.497	17.944
4	Кози	/	/
5	Живина	31.120	31.643

Од табелата се гледа дека бројот на добиток и живина за период од 25 години има тенденција на намалување.

Посебно се воочува драстичното намалување на бројот на овците. Имено на територијата на општината и во индивидуалниот и во општествениот сектор имало околу 25.000 овци, а сега тој број е занемарливо мал и овцата е присутна само во неколку населени места каде се одгледува екстензивно во многу мал број во поединечни семејства.

8.4. Индустија

Прехрамбено - преработувачка индустрија

Досегашниот развој на прехранбената индустрија на подрачјето на општината се базираше на земјоделското производство како суровинска база за преработувачките капацитети од прехранбената индустрија. Од овие капацитети на територијата на општина Демир Хисар егзистираат фирмите:

- ДООЕЛ „Ксенос“-Демир Хисар со 4 вработени во постојан работен однос, а континуирано користи и сезонски работници. Основна дејност на друштвото е откуп - преработка на шумски плодови и преработка на вишни. Располага со деловен простор од 800 м², магацински простор од 150 м² и двор од 60 м². Суровините за производство ги обезбедува од деловните партнери.
- ДООЕЛ „Свит Елит“ - Демир Хисар со 60 вработени во постојан работен однос. Основна дејност на друштвото е производство на кондиторски производи. Располага со деловен простор од 2400 м². Суровините за производство ги обезбедува од територијата на општината и од увоз.
- ДООЕЛ „Евтинија“-Демир Хисар со 13 вработени во постојан работен однос. Основна дејност на друштвото е трговија и производство. Произведува кафе, какао, бибер и сл. Располага со деловен простор од 1000 м², магацински простор од 100 м² и двор од 1000 м². Суровините за производство ги обезбедува од Р. Грција.
- ДОО „Младост“-Демир Хисар со 18 вработени во постојан работен однос. Основна дејност на друштвото е угостителство, производство на леб и трговија. Годишното производство е 250 000 лебови, а искористеноста на капацитетот е 25%. Суровините за производство ги обезбедува од деловни партнери. Хотелот „Младост“ кој е во состав на ДОО „Младост“-Демир Хисар, располага со деловен простор од 350 м², летна бавча од 120 м² и сопствено паркиралиште

од 1000 м². Хотелот има сместувачки капацитет од 38 легла, но истиот работи повремено (по потреба).

Текстилно конфекциска индустрија

На територијата на општина Демир Хисар функционираат следните текстилни погони:

- „Монт“ ДООЕЛ-Скопје со погон во Демир Хисар и 60 вработени во постојан работен однос. Основна дејност е лон работа на конфекциски производи за странските пазари (женски сакоа и палта).

Располага со деловен простор од 2614 м² и двор од 2907 м². Фабриката се соочува со недостиг на работна рака.

- „Златекс“ ДООЕЛ-Сопотница со погон во с.Сопотница и 50 вработени во постојан работен однос. Основна дејност е лон работа на конфекциски производи за странските пазари. Располага со деловен простор од 336 м².

- „ГФ ДЕНИМ“ ДООЕЛ-Слепче со погон во с.Слепче и 50 вработени во постојан работен однос. Основна дејност е лон работа на конфекциски производи за странските пазари. Располага со деловен простор од 605 м².

Метало преработувачка индустрија

- АД „Пружини и текстил“ - Демир Хисар, дејноста ја обавува со 80 вработени во постојан работен однос во три смени. Располага со деловен и магаџински простор од 4715 м² и двор од 20 000 м². Искористеноста на капацитетот е 100%. Суровините за производство ги обезбедува од Германија. Произведува пружини и текстилни каиши за автомобилската индустрија.

- АД „Железник“ - Сопотница, дејноста ја обавува со 85 вработени во постојан работен однос во три смени. Располага со деловен и магаџински простор од 1300 м² и двор од 11 000 м². Искористеноста на капацитетот е 40%. Суровините за производство ги обезбедува од домашен пазар. Произведува челични сачми и челични одливци.

Дрвопреработувачка индустрија

Во рамките на стопанството во Општината постојат и фирми кои се занимаваат со дрвопреработувачка дејност:

- **ЗД „Амбиент“ од с. Суводол**, релативно млад стопански субјект на територијата на општина Демир Хисар. Основна дејност на друштвото претставува производство на мебел за домаќинствата и угостителските капацитети. Дејноста ја обавуваат 13 вработени од кои 6 се инвалидизирани лица. Друштвото располага со погон за производство со површина од 450 м² и неопходната опрема за обавување на својата дејност.

8.4. Трговија, Транспорт и Услужни Дејности

Развојот на трговската и транспортната дејност, а исто така и услужната дејност во општината се одвива преку следниве поголеми претпријатија:

- Друштво за промет со нафта и нафтени деривати **АД „Мак петрол“ Скопје – бензиска пумпа Демир Хисар**.

- Друштво за промет со нафта и нафтени деривати **ДООЕЛ „МА-ИТ“ – бензиска пумпа Демир Хисар**.

- **ДООЕЛ „Југотрговија“ - Демир Хисар**, со основна дејност трговија на големо и мало со градежни материјали.

- **ДООЕЛ „Ангромаркетинг“ - Демир Хисар**, со основна дејност трговија. Вработува 12 работници.

- **ДООЕЛ „НИ-ОЛ трејд“ - Демир Хисар**, со основна дејност услуги во градежништвото. Вработува 12 работници.

- **ЈКП „Комуналец“ - Демир Хисар**, основано 1966 година, за вршење на следните главни дејности:

1. Производство и дистрибуција на вода;
2. Одведување на отпадните води;
3. Изнесување и депонирање на отпадот;
4. Проектирање;
5. Уредување на градежно земјиште и
6. Погребални услуги

ЈКП „Комуналец“ - Демир Хисар за обавување на својата дејност организиран е во четири одделенија и тоа:

1. Општи служби;
2. Финансиска оператива;
3. Служби за одржување на водовод и канализација;
4. Служба за комунална хигиена, пазари и градско зеленило.

Табела 32:Преглед на кадровската поставеност во
 ЈКП „Комуналец,, - Демир Хисар

Стручна подготовка	Број на вработени
ВСС	2
ВШС	3
ССС	20
КВ	1
ПКВ	6
Основно образование	3
ВКУПНО	35

9. ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ ВО ОПШТИНАТА

9.1 Државни институции

Во општина Демир Хисар скоро сите државни институции имаат свои подрачни служби во општинскиот центар-градот Демир Хисар и тоа:

- ПЕ на Министерство за економија;
- ПЕ на Министерство за финансии;
- ПЕ на Министерство за одбрана;
- ПЕ на Министерство за правда;
- ПЕ на Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство;
- ПЕ на Министерство за труд и социјална политика;
- Агенција за поттикнување на развојот на земјоделството;
- Одделение на Центар за управување со кризи;
- Одделение на Дирекција за заштита и спасување;
- ЈУМЦСР-Битола, одделение во Демир Хисар;
- Одделение на Управа за јавни приходи
- Одделение за премер и катастар на Државен завод за геодетски работи;
- Подрачна служба на Фондот за здравствена заштита;
- Подрачна служба на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување;
- Полициска станица на Министерство за внатрешни работи.

9.2 Банки

На подрачјето на општина Демир Хисар свои експозитури имаат „Стопанска банка,, АД Битола и „Стопанска банка“ АД Скопје.

Истите покрај денарското и девизното работење вршат и услуги во платниот промет.

Во „Стопанска банка“ АД Битола експозитура Демир Хисар вработени се 4 лица, кои работаат во една смена, а во „Стопанска банка“ АД Скопје експозитура Демир Хисар работаат 2 лица во една смена.

10. УРБАНИСТИЧКО И ФИЗИЧКО ПЛАНИРАЊЕ

Демир Хисар како урбана населба, од своето формирање постојано бележи пораст на населението. Така, според пописот во 1961 г. населбата броела 1.129 жители. Во 1981 година имало 2.283, а во 2002 имала 2.593 жители. Тоа докажува дека луѓето од селските населби нагло ги напуштале своите домови и се населувале во Демир Хисар.

Денес, Демир Хисар е урбанизирана населба од градски тип која ги има сите услови на мало градче. Изградени се електрична мрежа, водовод, одводна канализација, телефонска мрежа, асфалтирани улици и поврзана е со современ коловоз со соседните општини Битола, Крушево, Кичево и Прилеп.

Урбанистички планови

Просторен план на општина Демир Хисар

Изработен е во 1984 година кој опфаќа површина од 44 299 ха.

Генерален урбанистички план

За Сопотница донесен во 1998 година кој опфаќа површина од 81,48 ха. За урбан блок МАИТ с. Слепче донесен е во 2003 година кој опфаќа површина од 2,37 ха.

Детален урбанистички план

За Демир Хисар донесен е во 1971 година кој опфаќа површина од 155 ха. Во 1978 година извршено е дополнување на ДУП за Демир Хисар. Исто така измени и дополнувања на ДУП за Демир Хисар вршени се и во 1990 г., 1993 г., 1995 г. и 2004 г.

Во 1994 година донесен е ДУП за индустриска зона кој опфаќа површина од 25,61 ха, а во 2004 година за истиот извршени се измени и дополнувања за површина од 3,00 ха.

Индустриски зони во Општина Демир Хисар

1. Назив :	К.О. Стругово
Сопственост:	Земјиштето е на физички лица и на Република Македонија
Опругување:	Индустриската зона КО Стругово се наоѓа на Регионалниот пат Р-416 на оддалеченост од 1 км. од централното градско подрачје.
Моментална употреба:	Не уредено
Локацијата е погодна за извршување на следниве дејности:	Сервис, лесна индустрија и стоваришта
Опис на инфраструктурата (комунални услуги):	Површина 25,61 ха Парцели 56 Комплетна дистрибутивна мрежа (водовод и канализација, електрична енергија, телефонска мрежа)
Оддалеченост на локацијата од главните транспортни центри (регионален пат, железничка станица, меѓународен аеродром, меѓународно пристаниште)	Близина на гранични премини: Меџитлија (Грчка граница) 45 км Покрај индустриската зона минуваат регионалните патишта Р-416 и Р-512 и Р-516 Магистралниот пат М-5 - 23 км Железничка станица Битола – 30км Автопат Е-75 – 110 км Аеродроми: Скопје, Македонија 180км Охрид, Македонија 110км Пристаниште: Солун, Грција 230км
Цена на чинење на градежното земјиште по м2	600 ден/ 10 евра

Урбанистичка документација за населени маеста

Урбанистичка документација за населени места донесена е за Кутретино и Суводол во 1999 г. и опфат од 85,32 ха, за Обедник во 2000 г. и опфат од 22,003 ха, за Слечче во 2000г. и опфат од 35,34 ха, за Слоештица во 2000 г. и опфат од 22,57 ха и за Жван во 2002 г. и опфат од 27,47 ха.

Општ акт за изградба во населени места без урбанистичка документација

За останатите населени места во општината донесена е Одлука за начин за изградба за населени места кои немаат урбанистичка документација.

11. КВАЛИТЕТ НА ЖИВЕЕЊЕ

11.2 Културно – историско наследство

Културно-историското наследство во општината Демир Хисар е недоволно истражено, а позначајните споменици во него се недоволно заштитени.

Според временската класификација најзастапени се спомениците од средновековниот и турскиот период. На подрачјето на општината постојат вкупно 62 цркви и манастири од кои по својата старост, сочуваност, начин на градба, живопис и местоположба се издвојуваат 7 објекти кои се заштитени со Законот како трајни белези за еден народ и едно време.

Тие се: манастирот „Свети Јован“ со црквата „Свети Никола“ во селото Слепче (XIV век), манастирот „Журче“ со црквата „Свети Атанасие Александриски“ (XVII век), црквата „Свети Атанасие“ во селото Слоештица, манастирот „Свети Никола“ (Топлички) кај селото Слоештица (XIV век), црквата „Света Петка“ во селото Жван (XIV век), латинска црква „Свети Димитрие“ во селото Жван (XVII век), црквата „Влашки гробишта“ (во урнатини) во село Обедник.

Иако е недоволно археолошки испитано на подрачјето на општината постојат индикации од материјалната култура уште од предисторискиот период па до денес.

Најголем дел од археолошките локалитети потекнуваат од античкиот период (особено архијскиот) и средновековниот (особено Византискиот) период. На локалитетите постојат делови од населби, тврдини, некрополи, фрагментарна керамика и сл. Најмаркантни се локалитетите во село Граиште, Жван, Железнец, Зашле и Обедник.

Поновите споменички обележувања на значајни историски места од Илинденскиот период и периодот од НОБ се: споменикот на Даме Груев; Меморијалниот музеј „Смилевски конгрес“ и на учесниците во Илинденското востание во селото Смилево; споменик на Јордан Пиперката во близина на село Жван; гробница на 15 востаници од Илинденското востание во село Слепче; спомен обележување од периодот на НОБ во селата Жван и Бабино кои укажуваат на вековните борби на македонскиот човек за одржување на својот интегритет и самобитност. Тие заедно со останатите споменици на културата и историјата се од посебен придонес како за културната историја на народот кој живее на оваа територија, така и за идниот развој на општината од аспект на туризмот.

11.1 Култура

Домот на културата „Илинден“ Демир Хисар е културна институција во општината која дава значаен придонес во збогатувањето на културно-забавниот живот на граѓаните.

Во составот на домот работи библиотека со преку 39.000 наслови на книги, литературениот клуб „Изгрев“ кој има издадено 2 книги песни од нивни членови, културно

уметничкото друштво „Илинден“ кој ги негува културните традиции и обичаи на демирхисарци има свои настапи во републикава, но и достоино претставување на Демир Хисар и Република Македонија пред граѓаните во Р.Бугарија, Р.Србија, Р.Хрватска, Р.Австрија и Р.Турција.

За одбележување е и работата на драмската секција при домот на културата која на „штиците што живот значат“ има реализирано повеќе дела, со кои, успешно се има претставено во повеќе градови во републикава.

Домот на културата „Илинден“ Демир Хисар е место кеде се реализирани повеќе ликовни изложби, концерти, промоции на книги.

Пред повеќе години се одржуваше и фестивал на пеачи-аматери „Златен глас на Демир Хисар“ со учество на пеачи-аматери и од соседните општини, но за жал таа традиција се прекина.

11.2 Спорт

Спортот во општина Демир Хисар е на ниско ниво, има само неколку фудбалски клубови во општинската лига во фудбал. Затоа за спортот на територијата на Демир Хисар може да се каже дека му се посветува многу мало внимание. Најголем успех има постигнато ФК „Демир Хисар“ кој еден период играше во втората Македонска лига.

Во Демир Хисар започна со работа и младинска фудбалска школа за пионери и кадети ФК „Фаланга“ која постигнува одлични резултати на регионално ниво. Во општината Демир Хисар постои женски фудбалски клуб кој се натпреварува во првата македонска фудбалска лига за жени.

Другите спортови се скоро целосно отфрлени и нема клубови. Младите сакаат да се вклучат во некој спорт, но условите се лоши.

Единствено од другите спортови се работи на каратето и постои карате школа во општината.

11.3 Лов и риболов

Годишно во општината се издаваат 200 ловни дозволи, најчесто се ловат од корисен дивеч дивата свиња и зајакот, додека од штетниот се ловат лисици и куни. Бројот на уловен корисен дивеч е 18-25 диви свињи и 50-60 зајаци, додека од штетниот дивеч се ловат 18-24 лисици и 14-16 куни.

Има подрачја во општината кои се забранети за лов и тоа помеѓу селата Доленци, Железнец и Кичевско, помеѓу селата Прибилци Кочишта и Журче, помеѓу селата Мраморица, Смилево и Битолско.

Места за спортски риболов се реката Црна од нејзините извори до селото Света и малите акумулации Стругово и Суводол 1 и Суводол 2. Годишно се издаваат помеѓу 40 и 50 дозволи за риболов, а количината на уловена риба не надминува 300 кг. Најчесто ловени видови на риба се: речна пастрмка, клен, скобал, карас, крап, мрена и кркуша.